

QualiProAIR

Suomen työttömyysjärjestelmä

2. koulutuspäivä

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Johdanto päivään

- Edellisen päivän lyhyt kertaus
- TE – hallinto (valtio, kunnat)
- Työttömyysjaksot, kestot, vaikutukset
- Työttömyyskorvaukset
- Ongelmat ja muutospaineet
- Maahanmuuttajanäkökulma
- Päivän yhteenveto

Edellisestä päivästä koottua:

- Maahanmuuttajiin liittyvä järjestelmä on moniulotteinen, eivätkä ne kommunikoi keskenään optimaalisella tavalla.
- Osallistujien koottuja kommentteja:
  - ....
  - ....
  - ....
- Johdanto suomalaiseseen työttömyysjärjestelmään!

Perustietoa työttömäksi joutumisesta

- Kun henkilö joutuu laillisista syistä työttömäksi, hänen tulee: a) samana päivänä ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi TE – hallintoon joko internetissä omilla tunnuksillaan, postittamalla tai käymällä henkilökohtaisesti paikalla; b) mikäli hän on AY- tai työttömyyskassan jäsen myös näihin instansseihin; c) hänen tulee perustella työttömäksi joutumisen syyt (irtisanominen, oma irtisanoutuminen, muut syyt jne.).
- Työttömyysturvapäätöstä voi joutua odottelemaan 1-3 kk ennen ensimmäistä työttömyyskorvausta.
- Mikäli henkilö on AY- tai työttömyyskassan jäsen, työttömyyskorvaus on 70 % palkasta. Jos hän ei kuulu kumpaankaan etuuden piiriin, hänen työttömyyskorvauksensa on 32,40 € / viiden päivän teoreettisen työpäivän osalta. Tästä maksetaan kiinteätä veroa, joten nettokuukausiansio on vain noin 520,00 € / kk.
- Uuden aktivointimallin mukaan työtön on velvollinen hakemaan töitä, koulutukseen 3 kk:n kuluessa työttömäksi jäämisen jälkeen ja kyettävä osoittamaan se viranomaisille. Mikäli näin ei tapahdu, hänen työttömyyskorvaustaan voidaan leikata.

Perustietoa työttömäksi joutumisesta

- Suomalainen työttömyysturvajärjestelmä tarjoaa erilaisia etuuksia eri henkilöille riippuen muun muassa siitä, minkä ikäisiä he ovat ja kuinka kauan he ovat olleet työelämässä. Työttömälle mahdollisesti myönnettäviä etuuksia ovat [työmarkkinatuki](#), [ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha](#), [peruspäiväraha](#), [työttömyyseläke](#), [eroraha](#) ja [koulutuspäiväraha](#).
- Työttömyysturvaa sääntelee vuonna [2002](#) annettu [työttömyysturvalaki](#). Laki sisältää säännökset Suomessa asuvan työttömän työnhakijan työnhaun taloudellisten mahdollisuuksien ja työmarkkinoille pääsyn ja paluun edellytysten parantamisen turvaamiseksi, korvaamalla työttömyydestä aiheutuvia taloudellisia menetyksiä työttömyyspäivärahalla tai työmarkkinatuella.
- Työttömyysturvaa hoitavat ja koordinoivat Suomessa [Kansaneläkelaitos](#), Kela sekä eri alojen [työttömyyskassat](#). Niiden rahoitusta hoitaa [Työttömyysvakuutusrahasto](#) (TVR).
- Työttömyysturvaa koskevan lainsäädännön kehittämisestä ja valmistelusta vastaa [Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö](#)

Työllisyyden edistämisen järjestelmä

- Vuonna 2018 pääasiallinen hoitovastuu on alueellisilla työvoimaviranomaisilla (valtionhallinto). Pitkäaikaistyöttömyyttä hoidetaan yhdessä valtion ja kuntien sosiaalitoimien kanssa.
- Kunnat saavat rahallista tukea KELA:lta tukea pitkäaikaistyöttömyyden (=yli 300 pv työttömänä olleet henkilöt) hoitoon. Jolleivät kunnat aktivoi saadulla rahalla kuntansa pitkäaikaistyöttömiä, joutuvat ne maksamaan takaisin korvauksia KELA:lle (=kuuluista KELA – sanktiomaksut, jotka ovat monissa kunnissa miljoonia euroja).
- Monet kunnat hankkivat yksityisinä ostopalveluina pitkäaikaistyöttömien aktivointitoimia , joissa VTO:lla on ollut merkittävä rooli. Kunnat ovat myös rahallisesti tukeneet eri muodoin näitä ei-voittoa tavoittelemattomia yhdistyksiä, jotta ne voisivat tuottaa näitä palveluita.
- Myös yksityisen sektorin organisaatiot ovat tietyiltä osin mukana tukityöllistämistoimien järjestämisessä.
- Tukityöllistämisyksöt ovat lyhyitä: pääasiallisesti kestot ovat vain 1-6 kk mittaisia. Vaikeassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä näin lyhyet jaksot eivät usein palvele

Keskustelua: minkälaisia kokemuksia osallistujilla on perustyöllisyyden hoidosta?

Erasmus+

Nationale Agentur
beim Bundesinstitut
für Berufsbildung

NABiBB
BILDUNG FÜR EUROPA

Työllisyyden edistämisen keskeiset muutokset Suomessa 2020 - luvulla

- **Isot välittömät muutokset: SOTE-, aluehallinto- ja kasvupalvelukeskusuudistukset. Viimeisin tulee voimaan joka tapauksessa vuonna 2021, pilotteina alkaen 2019, edelliset riippuvat poliittisesta kentästä.**
- **Koulutusreformi on isoin välillinen muutos, joka linkittyy yo. muutoksiin.**
- **Kaikilla em. muutoksilla on vaikutuksia työllisyyden ja koulutuksen edistämisen hoitoon sekä maahanmuuttajien aseman parantamiseen joko suoraan tai välillisesti.**

Kasvupalvelukeskukset

- Perinteiset TE – hallinnon alueelliset keskukset muodostuvat uusiksi kasvupalvelukeskuksiksi, jotka toimivat tiiviissä yhteistyössä kuntien ja KELA:n kanssa. Ne ovat muodostettu aluehallintouudistuksen mukaisesti.
- Perinteisten ohjaus-, valmennus- ja koulutuspalveluiden lisäksi keskukset ostavat paljon palveluita yksityisiltä toimijoilta (alkuhaastattelut, työllisyysuunnitelmat, rekrytoinnit, oppisopimuskoulutukset, yrittäjäyysvalmennukset jne.). Nämä toiminnot synnyttävät uudet markkinat, joihin esim. 3. sektorin toimijoiden on vastattava → uudenlaiset ostopalvelusopimukset.
- Pilotit käynnistyvät vuoden 2019 alusta.
- Kyseessä on iso murros, joka linkittyy myös maahanmuuttajien palveluihin: a) aivan uudenlaisia innovatiivisia palveluntarjoajia voi tulla markkinoille; b) ”vanhat ja turvalliset toimijat” saattavat hävitä markkinoilta; c) tuleeko vuosina 2018-2021 rospuutto vuodet, jotka eivät tue vuosina 2015-2016 Suomeen tulleiden integroimiskehitystä, vaan poikivat syrjäytymisvaikutusta.

Keskustelua: minkälaisia kokemuksia osallistujilla on perustyöllisyyden hoidon muutoksista omassa työssään?

Työttömyysjaksot, kestot, vaikutukset

- **Työttömyysjaksot** jaotellaan karkeasti valtion TE – hallinnon mukaan 3 kategoriaan: 1. palvelulinjan, 2. palvelulinjan ja 3. palvelulinjan asiakkaisiin.
  - 1. palvelulinjan asiakkaiden oletetaan olevan juuri työttömäksi joutuneita ihmisiä, joiden eteen ei tarvitse tehdä paljon toimenpiteitä heidän itse löytäessä työpaikan.
  - 2. palvelulinjan asiakkaat saattavat tarvita joitakin osaamispäivityksiä (täsmäkoulutuksia, kursseja jne.) työllisyyden edistämiseksi.
  - 3. palvelulinjan asiakkaat ovat vaikea kohderyhmä. He ovat pitkäaikaistyöttömät, vajaatyökykyiset, syrjäytymisvaarassa olevat nuoret ja maahanmuuttajat.
- **Työttömyysjaksot** jaotellaan siten, että yli 300 päivää työttömänä ollut henkilö luokitellaan pitkäaikaistyöttömäksi. Tällöin hänet pitää lain mukaan aktivoida tukityöllistämistoimintaan tai ammatilliseen koulutukseen. Vastuut ovat TE – hallinnolla sekä kunnilla.
- **Vaikutuksia** pyritään ratkaisemaan erilaisilla ratkaisuilla: a) työvoimapoliittinen koulutus; b) työvoimapoliittinen tukityöllistäminen; c) siirtymät kunnallisiin sosiaali- ja työllistämistoimenpiteisiin (kuntouttava työtoiminta, kuty).
- Vaikean kohderyhmän, ml. Maahanmuuttajat, ratkaisuja ovat useimmiten TE – hallinnon ja kuntien toimenpiteiden yhdistelmät: tukityöllistämISRatkaisut eri sopimusmuodoin.

Tukityöllistämisjaksot

- Pääasialliset muodot ovat: palkkatuki (pt), työkokeilu (tyko) ja kuntouttava työtoiminta (kuty). Pt ja tyko ovat TE – hallinnon ja kuty kuntien toimenpiteitä. Kestot ovat ka 3-12 kk; tyko max 6 kk / organisaatio, optio 12 kk / vuosi / hlö.
- 2008-2017 taantuma pakotti valtionhallinnon leikkaamaan määrärahoja tukityöllistämisen osalta. Näin ollen jaksot ovat olleet lyhyempiä, joustot vähäisempiä sekä niitä on myönnetty harvemmin.
- Määrärahaleikkaukset ovat näkyneet 3. sektorin organisaatioissa siten, että niiden tukityöllistettävien ihmisten lkm on vähentynyt. Lisäksi työvoimapolitiittisesti rahoitettujen projektien, jotka ovat tähdänneet ko. ihmisten auttamiseen ja jatkopolkujen rakentamiseen ovat vähentyneet radikaalisti.
- TEM:n omien tutkimusten mukaan pt on ollut tehokkain jatkopolkujen tukityöllistämismuoto. Se on myös rahallisesti kallein muoto valtiolle ja hlö:lle itselleen verrattuna muihin: noin 1300,00 € / kk, 5 h/pv – työviikko. Pt mahdollistaa mm. OPS:n, edelleen sijoittamisen yksityisiin työnantajiin.
- Kuitenkin on TEM:n selvityksien mukaan tukityöllistämistoimenpiteet maksavat valtiolle noin useita miljoonia euroja vuodessa, mutta niiden työllistävä vaikutus on noin 15 % / 100 henkilön tukityöllistettävien otos.

Tukityöllistämisjaksot

Syitä huonoihin vaikuttavuus lukuihin (=siirtymät työelämään, opiskeluun, muihin seuraavan kehityssaiheen aktivointipalveluihin, oman yrityksen perustaminen) ovat mm.:

- Työllisyyden edistämisen organisaatioiden puutteelliset verkostosidokset: ei oikeaa aikaan ja yksilölliset tarpeet huomioivat liikkumiset organisaatioiden välillä.
- Tietosuojalaki ja tiedonsiirtojen puutteellisuus.
- Ihmisiä, joiden paikka olisi muissa vaativimmissa, esim. SOTE – palveluissa, sijoitetaan VTO:hin, joissa he eivät saa apua ja ”flegamitisoivat” myös niitä tukityöllistettyjä, jotka voisivat oikein ohjattuna päästä eteenpäin.
- VTO:ssa ei ole tarpeeksi osaavaa ohjaavaa työvoimaa.
- VTO:ssa ei ole tarpeeksi työtehtäviä, jotka vastaisivat avoimen sektorin työtaitovaatimuksia.
- Maahanmuuttajille ei ole tukijakson aikana suomenkielen täydentäviä valmennuksia; kaikkien tutkimusten mukaan edes kohtuullinen suomenkielen taito on edellytyksenä työllistyä avoimille työmarkkinoille.

Keskustelua: minkälaisia kokemuksia osallistujilla on Tukityöllistämisjaksoista ja niiden vaikutuksellisuudesta omassa työssään?

Tukityöllistämisjaksot, vaikutukset työttömille itselleen

- Hyödyt: a) taloudelliset hyödyt; b) itsetuntohyödyt; c) sosiaaliset hyödyt; d) jatkopolut; e) maahanmuuttajien hyödyt.
- Taloudelliset hyödyt: tulotason nousu vrt. perustyöttömyyskorvaus (pt: noin 100 % lisäys, tyko & kuty: 9 € verovapaata tuloa / aktivointipäivä).
- Itsetuntohyödyt: onnistumisen kokemukset pitkään jatkuneen passiivijakson jälkeen, oppimiskokemukset, pärjäämisen kokemukset, arkirytmien palaaminen.
- Sosiaaliset hyödyt: kuuluminen työyhteisöön, yksinäisyyden poistuminen, virikkeet, uudet kaverit, mahdolliset työn ulkopuoliset aktiviteetit (harrasteet uudelleen mukaan arkielämään).
- Jatkopolut: positiivisissa tapauksissa siirtymät työelämään, ammatilliseen (jatko-)koulutukseen, oman yrityksen perustaminen sekä siirtymä aktiviteettiin, joka OIKEASTI tukee hlön yksilöllisiä avun tarpeita.
- Hyödyt maahanmuuttajille: a) samat kuin edellä; b) suomenkielen päivittäinen käyttöpakko ja sitä kautta kielitaidon elvyttäminen / paraneminen, c) kosketuspinta suomalaisiin tavallisiin ihmisiin, d) kosketuspinta suomalaiseen työelämään ja kulttuuriin

Keskustelua: minkälaisia kokemuksia osallistujilla on tukityöllistämisjaksoista ja niiden vaikutuksista maahanmuuttajille omassa työssään?

Yhteenveto / loppukeskustelu

- **Jäikö koko moduulin tavoitteet, sisältö rakenne selväksi?**
- **Mitä päivänä esitettyjä osa-alueita haluaisitte korostettavan jatkopäivinä?**
- **Mitä haluaisitte moduulissa tuotavan enemmän esiin (ryhmätyöt, keskustelut, harjoitteet)?**

